

Naantalin kaupungin opiskeluhoitosuunnitelma

Naantali*

Sisällys

1. JOHDANTO	3
2. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT PALVELUT	5
2.1 Opiskeluhoollon käytettävissä olevat palvelut	5
2.1.1 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	5
2.1.2 Psykologipalvelut	6
2.1.3 Koulukuraattorit.....	6
2.1.4 Perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut.....	6
2.1.5 Lapsiperheiden sosiaalityö.....	7
3. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO.....	8
3.1 Yhteisöllinen opiskeluhoolto varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa	8
3.2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto perusopetuksessa.....	9
3.3 Yhteisöllinen opiskeluhooltotyö lukiossa.....	9
3.4 Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa ja jatko-opintojen suunnitelmissa.....	10
3.4.1 Nivelvaiheiden toimintojen kuvaus	10
3.4.2 Oppilaan ohjaus	12
3.5 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.....	12
3.5.1 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen kanssa.....	13
3.5.2 Poissaolojen ennaltaehkäisy, seuranta, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen.....	13
3.5.3 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus	14
3.5.4 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen.....	14
3.5.5 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet	14
4. YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO	16
4.1 Oikeus saada opiskeluhoollon palveluita (15 ja 16 §).....	16
4.2 Monialainen, yksilökohtainen asiantuntijaryhmä (MAR)	16
4.3 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen oppilaitoksissa	18
4.4 Yhteistyö oppimisen tuen yhteydessä	18
4.5 Joustava perusopetus (JoPo).....	19
4.6 Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä	19
4.7 Opiskeluhoollon tuki kurinpitoviranomaisen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä.....	19
5. OPISKELUHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN PERHEIDENSÄ SEKÄ KOULUSSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN OPPILAIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA	21

5.1 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille.....	22
5.2 Yhteistyötahojen palvelut	22
6. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN	23
7. SUUNNITELMAT OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA	24
7.1 Turvallisuussuunnitelma ja kriisisuunnitelma.....	25

1. JOHDANTO

Naantalın kaupungin opiskeluhooltosuunnitelma sisältää opiskeluhoollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi paikallisella tasolla varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion osalta. Suunnitelmassa esiopetuksen ja perusopetuksen oppilaista ja lukion opiskelijoista käytetään yhteistä nimitystä oppilas. Varhaiskasvatuksessa puhutaan lapsista.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisöissä. Oppilaalla on oikeus saada maksutta ne opiskeluhoollon palvelut, joita hän tarvitsee osallistuakseen opetukseen. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Opiskeluhoolltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoollolossa huomioidaan oppilaan ikä ja edellytykset. Opiskeluhoolltopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa.

Opiskeluhoolltoa toteutetaan ensisijaisesti **ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoolltona**. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus **yksilökohtaiseen opiskeluhoolltoon**.

Yhteisöllinen opiskeluhoollto on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään oppilaiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan koulu yhteisön hyvinvointia sekä oppimisympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllinen opiskeluhoollto on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle oppilaalle annettavia opiskeluhoollon palveluja, joita ovat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä oppilasta koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhoollto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Laki edellyttää suunnitelmallista opiskeluhoolltoa niin kunta-, oppilaitos- kuin yksilötasolla (taulukko 1). Kuntatasolla Naantalissa toimii opiskeluhoollon ohjausryhmä KuntO. Perusopetuksen kouluissa, esiopetus mukaan lukien sekä lukiossa on omat oppilaitoskohtaiset yhteisölliset opiskeluhoolltoryhmät. Maijamäen ja Suopellon yläkoulut ja Naantalın lukio muodostavat yhteisen säännöllisesti kokoontuvan alueellisen hyvinvointitiimin (HYTI). Alakouluissa alueelliseen hyvinvointitiimiin kuuluu koulu ja sille nimetyt esikoulut ja päiväkodit sekä muut varhaiskasvatuksen yksiköt.

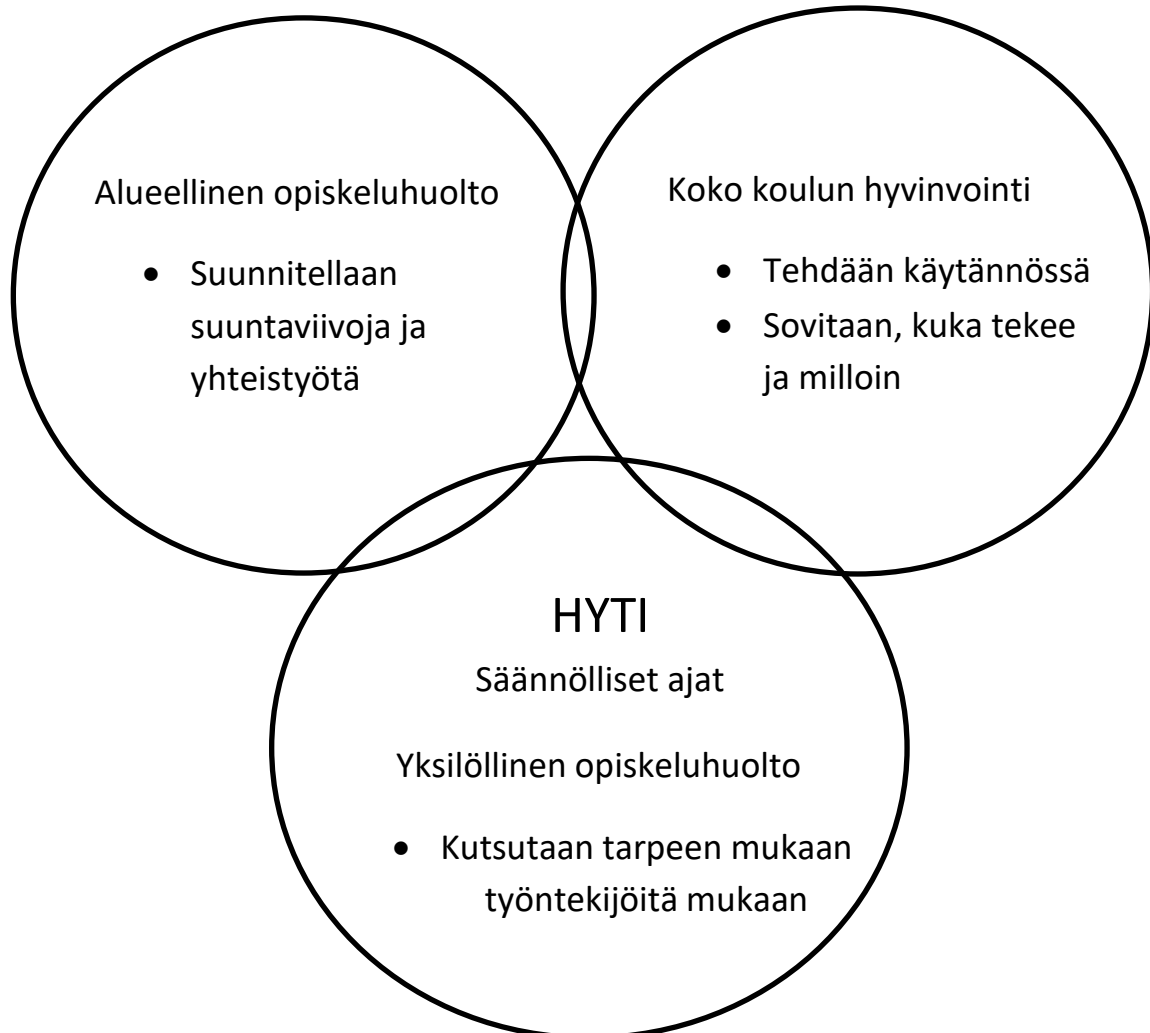
Perhetalo- ideologia

Naantalın palveluverkko uudistuu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta siten, että toiminta keskittyy perhetaloihin. Perhetaloissa lapsi ja nuori saa suuren osan kasvamiseen ja oppimiseen sekä hyvinvointiin liittyvästä tuesta saman katon alta. Lapsi saa turvallisen kasvun ja oppimisen polun perhetalossa tuttuun kavereiden ja turvallisten aikuisten kanssa. Opiskeluhoollon toiminta pyritään siis tarjoamaan varhaisessa vaiheessa ja omassa perhetalossa.

Taulukko 1. Opiskeluhoollon ja pedagogisten asioiden järjestämisen rakenne Naantalissa

Yhteisön hyvinvointi on yksilön hyvinvointia

2. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT PALVELUT

Naantalissa varhaiskasvatuksen eri yksiköissä on yhteensä n. 850 lasta. Perusopetuksen piirissä on n. 2500 oppilasta, joista seitsemässä alakoulussa esiopetus mukaan lukien yhteensä n. 1750 oppilasta, kahdessa yläkoulussa n. 700 oppilasta ja yhdessä yhtenäiskoulussa n. 55 oppilasta.

Perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa toteutetaan 1.8.2025 voimaan tullutta oppimisen tuen uudistusta. Painopiste oppimisen tukemisessa on varhaisessa ja ennaltaehkäisevässä tuessa ja oppimista tukevissa oppimisjärjestelyissä. Lisäksi kouluilla on käytössä opiskeluhoollon palveluita Varsinais- Suomen hyvinvointialueen (myöhemmin tekstissä Varha) toimesta.

Lukiolaisten osuus naantalilaisista peruskoulun päättäneistä on n. 50 % eli noin 320 oppilasta. Lukiossa oppilaiden hyvinvointia, elinoloja ja -tapoja seurataan vuosittain lukuvuosikyselyn tulosten avulla, joka toinen vuosi toteutettavan kouluterveyskyselyn tulosten avulla sekä joka kolmas vuosi toteutettavan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyn tulosten perusteella.

Naantalin kaupungin hyvinvointisuunnitelma ohjaa Naantalin varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion opiskeluhoollon toimintaa.

2.1 Opiskeluhoollon käytettävissä olevat palvelut

Varsinais-Suomen hyvinvointialue järjestää opiskeluhoollon palvelut. Opiskeluhoollon resurssointiin vaikuttavat koulujen oppilasmäärät. Resurssien jakautumisessa pyritään huomioimaan palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden lisäksi arviot palveluiden kokonaistarpeesta.

2.1.1 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollosta saa tukea kaikissa lapsesi terveyteen, hyvinvointiin sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Kouluterveydenhuollossa suoritetaan määräaikaistarkastukset luokka-asteittain sekä laajat terveystarkastukset 1., 5. ja 8. luokilla, joihin huoltajat saavat kutsun osallistua. Tarvittaessa järjestetään lisäkäyntejä, joissa voidaan mm. seurata terveys- ja hyvinvointitilannetta, kasvua ja kehitystä tai perheen tilannetta terveystarkastusten välillä. Seuranta- ja tukikäyntejä järjestetään yksilöllisesti lapsesi tarpeen mukaan.

Kaikki oppilaat kutsutaan hammashuollon määräaikaistarkastuksiin. Tarkastuksen tekee joko **hammaslääkäri** tai suuhygienisti.

Kouluterveydenhuollossa annetaan kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvat rokotukset.

Kouluterveydenhuoltoa toteutetaan kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin yhteistyönä ja se toimii linkkinä erikoissairaanhoidon sekä muihin terveydenhuollon palveluihin. Kouluterveydenhuolto tekee yhteistyötä opettajien, koulukuraattorin ja koulupsykologin kanssa.

Opiskeluterveydenhuolto tarjoaa opiskelijalle terveydenhoidon ja kiireettömän sairaanhoidon palveluita lukiossa opiskeleville. Opiskeluterveydenhuollosta saa tukea kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja opiskelukyvyyn ylläpitämiseen.

Opiskeluterveydenhuollosta saa apua ja tukea myös mielenterveys- ja päihdekysymyksissä, seksuaaliterveyteen liittyvissä asioissa ja suun terveydenhuollossa. Tarvittaessa terveydenhoitaja ohjaa opiskelijan perusterveydenhuollon palveluihin ja esimerkiksi oppilaitoksen kuraattorin tai psykologin luokse.

Toisen asteen opiskelijana saat ensimmäisen lukuvuoden aikana kutsun terveydenhoitajan suorittamaan terveystarkastukseen ja toisena lukuvuotena kutsun lääkärintarkastukseen.

Kouluihin ja lukioon on nimettynä terveydenhoitajat, henkilötyövuosina laskettuna palveluita on tarjolla perusopetukseen sekä lukioon 5 henkilötyövuoden mukaisesti. Osastonhoitaja on lisäksi mukana toiminnan kehittämisessä ja tekee tiivistä yhteistyötä tarpeen mukaan.

2.1.2 Psykologipalvelut

Koulupsykologilta saa tukea hyvinvointiin, koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvissä asioissa. Koulupsykologilta saa erityisesti tukea silloin, kun oppilaitoksen tukitoimista huolimatta herää kysymys siitä, mistä oppimisen haasteissa on kyse. Mahdollista tarvetta koulupsykologin tekemille tutkimuksille arvioidaan lapsen ja huoltajan sekä yhdessä opettajien ja/tai koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kanssa.

Koulupsykologilta saa apua mielenterveyteen ja kriisitilanteisiin liittyen sekä tunne-elämän haasteisiin.

Koulupsykologin tarjoama tuki on vapaaehtoista ja luottamuksellista, vastaanotot toteutuvat pääasiassa oppilaitoksissa koulupäivän aikana.

Kouluihin ja lukioon on nimettynä koulupsykologit, henkilötyövuosina laskettuna palveluita on tarjolla esi- ja perusopetukseen sekä lukioon 3,1 henkilötyövuoden mukaisesti. Koulupsykologin resurssointia ohjaa lakisääteinen mitoitus (enintään 780 oppilasta/psykologi). Johtava koulupsykologi on lisäksi mukana toiminnan kehittämisessä ja tekee tiivistä yhteistyötä tarpeen mukaan.

2.1.3 Koulukuraattorit

Koulukuraattorilta saa tukea ja apua, kun koulunkäynnissä on pulmia tai esimerkiksi kaverisuhteisiin, elämänhallintaan ja itsenäistymiseen liittyvissä asioissa. Koulukuraattori voi olla tukena perhettä koskevissa muutos- ja kriisitilanteissa. Koulukuraattoriin voi olla lapsi itse tai yhdessä huoltajan kanssa. Koulukuraattorin kanssa keskustelu on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Lapsi/nuori voi tavata koulukuraattorin yksin tai yhdessä perheen kanssa. Tapaaminen koulukuraattorin kanssa tapahtuu koulun tiloissa, pääsääntöisesti koulupäivän aikana. Mahdolliset tukitoimet suunnitellaan lapsen ja huoltajien kanssa yhdessä. Koulukuraattori tekee tarpeen mukaan yhteistyötä esimerkiksi oppilaitoksen opetushenkilöstön, kouluterveydenhuollon tai koulupsykologin kanssa sopivan tuen turvaamiseksi.

Esiopetukseen, kouluihin ja lukioon on nimettynä koulukuraattorit, henkilötyövuosina laskettuna palveluita on tarjolla esi- ja perusopetukseen sekä lukioon 3,6 henkilötyövuoden mukaisesti. Kuraattori resurssointia ohjaa lakisääteinen mitoitus (enintään 670 oppilasta/kuraattori). Vastaava kuraattori ja johtava koulukuraattori on lisäksi mukana toiminnan kehittämisessä ja tekevät tiivistä yhteistyötä tarpeen mukaan. Kuraattorityö esiopetuksessa on pääasiassa yhteisöllistä työskentelyä.

2.1.4 Perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut

Psykiatrinen sairaanhoitaja tarjoaa varhaista tukea ja apua erityisesti mielenterveyteen ja päihteisiin liittyvissä asioissa. Tavoitteena on ehkäistä kasvuun ja kehitykseen liittyvien kriisien sekä erilaisten elämäntilanteiden aiheuttamien kriisitilanteiden vaikeutuminen. Palvelu tarkoitettu yläkouluikäisille ja lukiolaisille.

2.1.5 Lapsiperheiden sosiaalityö

Lapsiperheiden sosiaalityön tarkoitus on auttaa lasta ja tukea vanhempia tai huoltajia lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lapsiperheiden sosiaalityöhön kuuluu Naantalissa monenlaista asiantuntemusta sekä osaamista.

Yhteydenotto/lastensuojeluilmoitus velvoittaa **sosiaalityöntekijää** tekemään sosiaalihuoltolain mukaisen palvelutarpeen arvioinnin 3 kk:n kuluessa, jollei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Arvioinnin yhteydessä selvitetään myös lastensuojelun tarve. Niin palvelutarpeen arvioinnin aikana kuin asiakkuuden myötäkin sosiaalityöntekijä ja/tai -ohjaaja selvittävät yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuvaihtoehtoja, järjestävät tukitoimia ja palveluja sekä seuraavat ja arvioivat niiden toteutumista ja vaikuttavuutta. Pääsääntöisesti palvelutarpeen arvioinnit tekee Soihtu. Soihtu on myös se taho, jota voi konsultoida.

Perhetyön toimeksiannot siirtyvät sosiaalityöntekijältä vastaavalle **perheohjaajalle**, jolta ne siirtyvät puolestaan perhetyöntekijöille ja perheohjaajille. Vastaava perheohjaaja vastaa perhetyön koordinoinnista eli toiminnasta, raportoinnista sekä aikatauluttamisesta.

Perhetyöntekijä ja –ohjaaja työskentelee pääasiassa perheen kotona. Työ voi olla keskusteluapua tai tukea ja ohjausta erilaisissa arjen toiminnoissa. Perhetyöstä tehdään suunnitelma, jossa määritellään tavoitteet ja aikataulu perhetyölle. Tavoitteet ja suunnitelmat laaditaan aina yhdessä perheen kanssa. Perhetyötä voidaan myöntää esimerkiksi vanhemmuuden tukemiseen, lastenhoidon ja kasvatuksen ohjaamiseen, arjen ja arkirutiinien hallintaan, äkilliseen elämäntilanteen muutokseen ja perheen toimintakyvyn vahvistamiseen.

3. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla kussakin yksikössä edistetään oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Opiskeluhoollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen välinen vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa opiskeluhoollon toimintaa. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa lapsen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista.

Kaikkien oppilaiden ja lasten kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoollopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on työnsä kautta edistettävä lasten, nuorten ja toimintaympäristön hyvinvointia sekä kotien, esiopetusyksiköiden ja oppilaitoksien välistä yhteistyötä. Kunkin yksikön henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kyseisen yhteisön hyvinvoinnista.

Jokaisessa yksikössä toimii yhteisöllinen opiskeluhoolloryhmä (HYTI=hyvinvointitiimi). Ryhmän tavoitteena on ohjata ja edistää yhteisöllistä hyvinvointia ja laajasti tarkastellen koko yksikön hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Tavoite on myös seurata sovittujen toimenpiteiden toteutumista. Yhteisöllistä opiskeluhoollotyötä tehdään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla. Tällöin työ kohdistuu esimerkiksi esi- ja perusopetusryhmään, ikäluokkaan, koulu yhteisöön tai oppimisympäristöön. Yksittäisen oppilaan asiaa ei käsitellä yhteisöllisessä opiskeluhoolloryhmässä.

Yhteisöllinen opiskeluhoolloryhmä kokoontuu säännöllisesti ja se koostuu koulun ja opiskeluhoollon ammattilaisista sekä oppilaiden ja huoltajien edustajista.

3.1 Yhteisöllinen opiskeluhoolto varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Varhaiskasvatuksen arvoperustan yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun sekä lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. Arvoperustaan kuuluu yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, inklusiiviset periaatteet ja lapsen syrjintäkielto. Varhaiskasvatuksen toiminnan ytimenä on myös laaja-alainen lasten ja huoltajien osallisuus sekä kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukeva leikki sekä terveelliset, turvalliset, monipuoliset ja oppimista edistävät oppimisympäristöt.

Henkilöstön tehtävänä on rakentaa luottamukseen, arvostukseen ja kunnioitukseen perustuvaa ammatillista vuorovaikutusta osana varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria. Moniammatillista yhteistyötä kehitetään ja suunnitellaan perhetalomallin mukaisesti. Lapsen huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet ovat: kaikille yhteinen esiopetus, oppimisen ja oivalluksen ilo, lapsi osallisena ja oman elämänsä aktiivisena toimijana sekä hyvinvointi ja turvallinen arki.

Yhteisöllistä opiskeluhoolltoa toteutetaan alueellisesti ja yksikkökohtaisesti. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntija- ryhmässä (MAR).

3.2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto perusopetuksessa

Yhteisöllinen opiskeluhooltotyö perustuu ennaltaehkäisevään periaatteeseen. Koulun arjesta nouseviin ilmiöihin ja pulmiin reagoidaan ja tärkeänä periaatteena opiskeluhooltotyössä on koulun aikuisten hyvä esimerkki.

Hyvinvointitiimi kokoontuu esiopetuksessa ja perusopetuksessa vähintään neljästi vuodessa yhteisöllisen työn toteutuessa läpi lukuvuoden osana kunkin yksikön toimintaa. Kokoukset ovat paitsi yksikkö- /koulukohtaisia, myös alueellisia, mikä tukee oppilashuollon kehittämistä ja tarjoaa useampia näkökulmia kulloinkin käsiteltävään asiaan. Laajemman ryhmän toiminta mahdollistaa alueellisten ja kuntakohtaisten kouluhyvinvointiin liittyvien toimien suunnittelemisen ja toteuttamisen. Tiimin puheenjohtajana ja koollekutsujana toimii rehtori, apulaisrehtori, päiväkodinjohtaja tai muu nimetty henkilö. Tiimin muita jäseniä voivat olla esimerkiksi esiopetus- /opetushenkilöstön ja erityisopetuksen edustajat, oppilaanohjaaja sekä opiskeluhoollon henkilöstön edustajat. Tiimissä on myös oppilas- ja huoltajaedustus. Käsiteltävän asian mukaan, tiimiin voidaan tarvittaessa kutsua vierailijoiksi myös eri alojen edustajia.

Hyvinvointitiimin tehtävänä on esimerkiksi

- kehittää ja koordinoida yhteisöllistä hyvinvointityötä oppilaiden hyvinvointiin liittyviä kyselyitä hyödyntäen
- kehittää oppimisympäristöjä hyvinvoinnin näkökulmasta
- mahdollistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus koulun hyvinvointityössä
- edesauttaa nivelvaiheyhteistyön toteutumista oppilashuollon näkökulmasta

Yksi keskeisimmistä yhteisöllisen hyvinvointitiimin tehtävistä on tukea oppilaiden osallisuutta. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osallistua yksikön- /koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä heidän asemaansa liittyvistä asioista. Oppilaiden annetaan vaikuttaa asioihin oikeasti ja heille kouluarjessa karttuneita kokemuksia ja tietoa arvostetaan.

Ennaltaehkäisevälle työlle annetaan riittävästi painoarvoa ja erilaisten pulmia ehkäisevien interventioiden kehittäminen sekä niiden toteuttamisen suunnittelu ovat osa tiimin toimintaa. Tiimin on tärkeää osallistua riittävän ajoissa tulevan lukuvuoden suunnitteluun, jotta koulutyön alkaessa on pohdittuna esimerkiksi, miten tuetaan niitä oppilaita, joilla on vaikeuksia läksyjen tekemisessä, tunne- ja kaveritaidoissa tai aggression hallinnassa.

Tiimi pohtii ja arvioi toimintaansa vuosittain ja suunnittelee yhdessä seuraavan lukuvuoden kehittämiskohteineen ja painopistealueineen. Toiminnasta pyydetään palautetta tavoin, jotka aidosti tukevat yhteisöllisen oppilashuollon kehittämistä.

3.3 Yhteisöllinen opiskeluhooltotyö lukiassa

Opiskeluhooltoryhmä vastaa yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisestä sekä yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Lukuvuoden aikana 3–4 kertaa kokoontuvaan ryhmään kuuluu rehtori (puheenjohtaja), koulun opettajien edustajat, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja, koululääkäri, koulupsykologi, koulukuraattori, perhepalveluiden edustajana avohuollon ohjaaja, etsivän nuorisotyön edustaja, opiskelijakunnan hallituksen edustajat ja vanhempainyhdistyksen edustaja.

Opiskeluhooltoryhmän tehtävänä on esimerkiksi

- opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen ja päivittäminen lukion osalta
- monialainen yhteistyö hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi
- opiskeluhooltoon liittyvien asioiden tiedottaminen
- kevät- ja syyslukukauden suunnittelu
- toiminnan raportointi, onnistumiset ja kehittämiskohteet

Lukion toimintakulttuuri yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä perustuu ennaltaehkäisevään periaatteeseen. Keskiössä on opiskelijan hyvinvointi sekä perheen osallisuus nuoren asioissa. Vaikka monet toimintamuodot ovat ryhmässä tapahtuvia, on lähtökohtana kuitenkin kunkin opiskelijan yksilölliset tarpeet. Opiskeluhooltotyössä on tärkeänä periaatteena koulun aikuisten hyvä esimerkki. On myös tärkeää reagoida koulun arjesta nouseviin ilmiöihin ja pulmiin.

Naantalin lukiossa toteutetaan useita toimenpiteitä yhteisöllisyyden edistämiseksi ja opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi. Yhteisöllistä opiskelijahuoltotyötä tukevat erilaiset säännöt, mallit ja suunnitelmat.

3.4 Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa ja jatko-opintojen suunnitelmissa

3.4.1 Nivelvaiheiden toimintojen kuvaus

Oppilaan eheän ja onnistuneen koulupolun turvaaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioimista sekä huolenpitoa. Yhteistyö koulutuksen nivelvaiheissa on tärkeää, jotta oppilaan yhtenäinen koulupolku varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle saadaan mahdollisimman sujuvaksi. Välttämättömien tietojen välittäminen opetuksen asianmukaiseksi järjestämiseksi on jokaisen toimijan velvollisuus. Näin taataan tukitoimien jatkuvuus myös siirtymävaiheissa. Ensimmäinen nivelvaihe on lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen (taulukko 2).

Taulukko 2 Nivelvaihe varhaiskasvatuksesta esiopetukseen

Ajankohta	Mitä tapahtuu?	Miten menetellään?	Vastuuhenkilö
joulukuu	esiopetusyksiköt tiedossa, esiopetusesite koteihin	esite jakoon päiväkodeissa, kerhossa ja perhepäivähoidossa, saatavilla myös avoimessa päiväkodissa	esihenkilöt, varhaiskasvatuksen johtaja
tammikuu	esiopetuspaikoista ilmoittaminen	ilmoitus verkkosivuille, Facebookiin ja Rannikkoseutuun	varhaiskasvatuspäällikkö
tammi-helmikuu	päätöksiin mahdollisesti vaikuttavat tuen ja opiskeluhoollon verkostot	huoltajien kuuleminen 1. ryhmän työntekijät 2. verkostot erityisopettajan johdolla 3. Asia mahdollinen käsittely MONARK:issa	varhaiskasvatuksen opettajat ja erityisopettajat, neuvolan henkilöstö
helmi-maaliskuu	esiopetuspäätökset	tehdään päätökset Päikky-toiminnan-ohjausjärjestelmään	varhaiskasvatuspäällikkö
huhti-toukokuu	uusien eskareiden vanhempainillat uusien eskareiden tutustumiskäynnit mahdollisuuksien mukaan siirtopalaverit lapsen tukeen liittyvät siirtopalaverit lomakkeiden ja tietojen siirto	kaikille lapsille tarjotaan mahdollisuus tutustumiskäynteihin lähettävä yksikkö kutsuu koolle, kun tietää, mihin yksikköön lapset menevät mukana veo, 5. ryhmän vaka-opettaja ja esiopettaja tarpeelliset tiedot siirtyvät Päikky:ssä	esiopetusyksikkö esiopettaja erityisopettajat

Esi- ja alkuopetus

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö on tiivistä. Yhteistyön tavoitteena on edesauttaa esiopetusikäisten lasten kouluun tuloa ja tutustuttaa heitä koulun toimintaan ja aikuisiin (taulukko 3)

Taulukko 3 Nivelvaiheen käytännöt ja tuki siirryttäessä esiopetuksesta alkuopetukseen

Ajankohta	Mitä tapahtuu?	Miten menetellään?	Vastuuhenkilö
joulukuu	oppilaskohtaisen tuen tarpeiden kartoitus	yhteispalaveri	kveot, varhaiskasvatuspäällikkö, alakoulun konsultoiva erityisopettaja, johtava rehtori
tammikuu	kartoitetaan ne lapset, joille mietitään erityisluokkapaikkaa kouluun ilmoittautuminen	konsultoiva erityisopettaja kartoittaa esikouluissa Wilmassa ilmoittautuminen	varhaiskasvatuksen erityisopettaja johtava rehtori, koulusihteer
helmikuu	erityisluokkapaikan tarpeessa olevat + valmo-luokkapaikan tarpeessa olevat	sijoittamisprosessi	johtava rehtori, varhaiskasvatuksen erityisopettajat ja konsultoiva erityisopettaja
maaliskuu	johtavan rehtorin päätös		
huhti-toukokuu	lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma ja Mavalka tarvittaessa esiopettajien ja luokanopettajien tapaamiset mahdolliset vanhempainillat	paperit kouluihin huhtikuun loppuun mennessä lapsen tukeen ja terveyteen liittyvien tietojen siirto huoltajien luvalla tuleva ekaluokan opettaja osallistuu eskarin vanhempainiltaan mahdollisuuksien mukaan	esiopettajat esiopettajat, varhaiskasvatuksen erityisopettajat esiopettajat ja luokanopettajat
toukokuu	kouluun tutustumiset		esiopettajat

6.–7.-luokkien nivelvaihe

Siirtyminen tutusta, turvallisesta luokanopettajan ohjaamasta alakoulusta yläkouluun jännittää ja ehkä pelottakin osaa oppilaista. Samaan aikaan, kun koulu, opettajat ja kaverit vaihtuvat, kiihtyy myös oppilaan kasvu lapsesta nuoreksi niin fyysisesti kuin henkisesti. Koulun ja opiskeluhuollon henkilöstön yhteistyöllä tuetaan vahvasti siirtymävaiheessa olevia oppilaita, jotta oppilaiden itsetunto ja itsenäistymiskehitys vahvistuisivat ja siirtymä yläkouluun sujuisi mahdollisimman sujuvasti (taulukko 4).

Taulukko 4 Nivelvaiheen käytännöt ja aikataulu 6.lk -> 7.lk

Ajankohta	Mitä tapahtuu?	Vastuuhenkilö
joulu-tammikuu	erityisluokkapaikan tarvitsevat, varhennetun oppivelvollisuuden oppilaat, apuvälineitä tarvitsevat oppilaat	rehtorit ilmoittavat johtavalle rehtorille nämä oppilaat, konsultoiva erityisopettaja käy tutustumassa
joulukuu	erikoisluokkaesittelyt	
tammikuu	erikoisluokkien pääsykokeet 6.lk oppilaskohtaisen tuen suunnitelmat valmiina (helmikuun loppuun mennessä)	rehtorit rehtorit ja erityisopettajat
helmi-toukokuu	yläkouluun siirtyvän lomake Wilmassa	6.luokan opettajat, huoltaja, oppilas
maalis-huhtikuu	luokanopettajien haastattelut s2 ja katsomusaineet yläkouluapaikkapäätös + erikoisluokkapäätös yläkouluun edustajien vierailut alakoulujen 6.lk	yläkoulujen opot, apulaisrehtori rehtorit johtava rehtori yläkoulujen opot, rehtorit

toukokuu	tutustumiskäynnit yläkouluun, vanhempainillat	luokanvalvojat, rehtorit
elo-syyskuu	ryhmyttämispäivät 7.lk vanhempainillat 7.lk	luokanvalvoja, Nuorisopalvelut luokanvalvoja, opiskeluhoolto

Nivelvaihe perusasteelta (9.lk) toisen asteen opintoihin

Siirtyminen 9. luokan päätyttyä toisen asteen opintoihin vaatii tiivistä yhteistyötä oppilaan, opinto-ohjaajan ja huoltajien kanssa. Opiskeluhoollon työntekijät ovat mukana nivelvaiheyhteistyössä. Nivelvaihe pitää sisällään myös erilaisia oppilaitosesittelyitä, -vierailuja ja yhteistyötä toisen asteen oppilaitosten kanssa. Perusopetuksesta toiselle asteelle siirtymisessä opinto-ohjaajalla on tärkeä rooli yhdessä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Opinto-ohjaajat auttavat jokaista oppilasta löytämään opiskelupaikan ja seuraavat VALPAS-järjestelmästä oppilaiden hakutietoja, opiskelupaikan vastaanottamista ja opintojen aloittamista.

3.4.2 Oppilaan ohjaus

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisuuden kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oltava mahdollisuus saada tietoa opetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle ja tulevaisuudelle.

Yläkoulussa oppilaanohjausta opiskellaan erillisenä oppiaineena. Ohjauksessa käsitellään opiskelutaitoja, koulunkäyntiä, itsetuntemusta, jatko-opintomahdollisuuksia, ammatteja ja työelämää. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden pystyvyyttä sekä varmistaa kaikille sijoittuminen jatko-opintoihin ja siten ehkäistä syrjäytymistä. Lukion opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä yläkoulujen oppilaanohjaajien kanssa. Opinto-ohjaaja tiedottaa ja kertoo lukiosta jatko-opintovaihtoehtona 9.-luokkalaisille ja heidän huoltajilleen.

Lukiossa opinto-ohjauksella tuetaan opiskelijan lukio-opintojen suorittamista ja jatko-opinto- ja urasuunnittelua. Opiskelija laatii lukion aikana henkilökohtaisen opintosuunnitelman, jota päivitetään lukion aikana. Opinto-ohjausta voidaan järjestää lukiossa luokkamuotoisena, pienryhmäohjauksena sekä henkilökohtaisena ohjauksena. Ohjausta voidaan toteuttaa yhteistyössä opiskeluhoollon henkilökunnan kanssa. Lukion keskeyttäviä opiskelijoita ohjataan löytämään uusi opiskelupaikka. Keskeytysten yhteydessä tehdään yhteistyötä opiskelijan ja huoltajan sekä seuraavan oppilaitoksen kanssa. Lukiosta valmistuneella on mahdollisuus saada opinto-ohjausta vuosi valmistumisen jälkeen.

3.5 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Valtioneuvoston asetuksella (338/2011) halutaan tehostaa koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyden ja turvallisuuden säännöllistä seuranta ja aktiivista kehittämistä moniammatillisessa yhteistyössä (asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta). Yhteistyö toteutetaan oppilaitoksen ja sen oppilaiden / opiskelijoiden, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain. Terveystarkastolain 16 ja 17 §:ssä edellytetään, että koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta seurataan kolmen vuoden välein. Jos huomataan puutteita, joilla voisi olla vaikutusta oppilaiden terveyteen tai oppimiseen, voi asiasta ilmoittaa rehtorille tai koulunjohtajalle.

3.5.1 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen kanssa

Yhteistyötä terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen kanssa toteutetaan yhdeksännen luokan oppilaiden tutustumisena seksuaaliterveysneuvolaan terveyskeskuksessa. Terveystietä toimii tarvittaessa asiantuntijana esimerkiksi murrosikä, seksuaaliterveyttä ja päihdeasioita sisältävässä terveyskasvatuksessa. Osana terveysneuvontaa, terveystarkastuksissa hyödynnetään MOVE-testien ja Kouluterveyskyselyn tuloksia liikunnan edistämisen tukena.

3.5.2 Poissaolojen ennaltaehkäisy, seuranta, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Esiopetuspaikan vastaanottamalla vanhemmat sitoutuvat siihen, että lapsi osallistuu säännöllisesti esiopetukseen. Lapsen poissaoloja seuraa esiopettaja. Lapsen sitouttamiseksi esiopetustoimintaan huolehditaan myönteisen kiinnittymisen tukemisesta ja läsnäolon vahvistamisesta esimerkiksi jatkuvan ryhmäytämisen keinoin. Tärkeää on myös ylläpitää yhteyksiä huoltajiin.

Opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti (POL26§, voimaan 1.8.2023). Poissaoloista on ilmoitettava oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle viipymättä.

Naantalissa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman kappaleessa 5.6 kuvattua poissaoloihin puuttumisen mallia (voimaan 1.8.2023) sekä alueellisesti yhtenäistettyä kouluyhteisöön kiinnittämisen ja poissaoloihin puuttumisen toimintamallia. Toimintamalliin perehdyttämisestä vastaa koulun johtaja/rehtori. [OPS2016 - perusopetus - ePerusteet](#)

Poissaolojen ennaltaehkäisemisessä keskeistä on myönteistä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tukevan yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Toimintaa ohjaa tutkimusperustainen näkemys poissaoloista oppimisen ja hyvinvoinnin riskitekijänä sekä varhaisen puheeksi ottamisen periaatteet.

Luokanopettaja/valvoja sekä lukiossa ryhmäohjaaja seuraa oppilaan poissaoloja säännöllisesti. Luvattomiin ja huolta herättäviin poissaoloihin puututaan viipymättä. Selvittämättömistä poissaoloista on huolehdittava yhteistyössä kodin ja koulun välillä.

Poissaolon syystä riippumatta oppilas on pois kouluyhteisöstä ja vertaissuhteista, ei ainoastaan oppimisesta. Viimeistään, kun oppilaalle kertyy poissaoloja 50 tuntia, Opettaja selvittää poissaolojen syitä yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa. Tarvittaessa opettaja kokoaa yhteistyössä opiskeluhoitohenkilöstön kanssa monialaisen asiantuntijaryhmän oppilaan tilanteen kokonaisvaltaiseksi kartoittamiseksi ja tarvittavien tukitoimien suunnittelemiseksi. Mikäli poissaolot jatkuvat koulun ja opiskeluhoitohenkilöstön tukitoimista huolimatta, tulee verkostotyöskentelyä tiivistää ja tarvittaessa olla yhteydessä perhe- ja sosiaalipalveluihin palvelutarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoituksen tekemiseksi.

Huoltajan rooli koulunkäynnin tukemisessa on tärkeä. Vanhempien on huolehdittava siitä, että lapsi käy säännöllisesti koulussa ja huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa opettajalle oppilaan poissaolosta. Huoltajan tulee myös noudattaa koulun ohjeistusta koskien poissaoloja ja ennalta anottuja vapaita.

Oppivelvollisuuden kuuluvien opintojen tulee edistyä oppivelvollisen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti (Oppivelvollisuuslaki 6 §). Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaolollaan ole perusteltua syytä (Lukiolaki 30 §). Lukiossa opettajat merkitsevät poissaolot Wilmaan päivittäin ja poissaolot on selvitettävä Wilmassa. Huoltajan velvollisuutena on seurata opiskelijan poissaoloja ja kuitata ne Wilmassa mahdollisimman nopeasti. Oppivelvollisen nuoren huoltajan tulee huolehtia myös siitä, että opiskelija suorittaa oppivelvollisuuden. Kun opiskelija jää saapumatta kouluun, on huoltajan velvollisuus ilmoittaa poissaolosta Wilmassa.

Luvan poissaoloon antaa anomuksesta ryhmänohjaaja 1–3 päiväksi ja rehtori pidemmäksi ajaksi. Poissaoloja ehkäistään luomalla opiskelijoille turvallinen ja viihtyisä opiskeluympäristö. Erityistä huomiota kiinnitetään jatkuvaan ryhmäytymiseen, yksinäisyyden ehkäisemiseen ja kouluun kiinnittymisen edistämiseen.

Mikäli opiskelijalle kertyy paljon poissaoloja, toimitaan Naantalin varhaisen puuttumisen mallin mukaisesti (OPS luku 4.3.1.)

Jos tukitoimista huolimatta poissaoloja kertyy ja opinnot eivät etene, voidaan oppivelvollisuuden suorittaminen tarvittaessa keskeyttää määräajaksi. Mikäli oppivelvollista ei tavoiteta tai suorituksia ei kerry tukitoimista huolimatta, voi rehtori katsoa hänet eronneeksi viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun oppivelvollinen on viimeisen kerran osallistunut opetukseen.

3.5.3 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Lasten ja koululaisten tapaturmista on ehkäistävissä suuri osa. Tapaturmariskien tiedostaminen ja tunnistaminen sekä niiden pohjalta mahdollisesti ympäristöön ja käyttäytymiseen tehtävät muutokset ovat keskeinen osa tapaturmien ehkäisyä. Koulutapaturmia seurataan ja kerättyä tietoa tapaturmista, niiden vakavuudesta ja hoidosta hyödynnetään.

Koululla on ensisijainen vastuu oppilaiden turvallisuudesta koulupäivän aikana. Jos lapselle tulee koulupäivän aikana tapaturma, pitää koululla olla etukäteen ohjeet, miten tilanteessa toimitaan. Kaikilla koulun aikuisilla on vastuu oppilaan turvallisuudesta siihen saakka, kunnes vastuu oppilaan hoidosta on siirtynyt huoltajalle.

Koulutapaturmissa tilanteen arviointi voi tuntua hankalalta ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toimijat voivat konsultoida tapahtunutta olleessaan paikalla. Erityisesti pään alueen vammoissa, silmävammoissa, putoamisissa tai hammastapaturmissa kannattaa herkästi olla yhteydessä terveydenhuoltoon. Tapahtuneesta koulutapaturmasta ilmoitetaan aina huoltajalle ja täytetään tarvittavat vahinkoilmoitukset, huoltaja arvioi hoidon tarpeen.

3.5.4 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Päihde- ja mielenterveyssuunnitelmat on sisällytetty Naantalin kaupungin hyvinvointisuunnitelmaan. Suunnitelmassa huomioidaan päihdetyötä ohjaava lainsäädäntö ja päihdepoliittiset linjaukset. Tavoitteena on naantalilaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, päihteiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen ehkäiseminen. Nuorten päihdekokeiluihin pyritään vaikuttamaan ennakkoivasti jo varhaisessa vaiheessa päihteiden käytön aloittamisen ennaltaehkäisemiseksi. Korjaavan työn tavoite on vähentää nuorten alkoholikulutusta, tupakointia sekä huumeiden käyttöä.

Yksilötason työ päihteidenkäytön ennaltaehkäisyssä ja käyttöön puuttumisessa tapahtuu oppilaiden terveystarkastuksissa. Terveystarkastuksissa terveysneuvonnan yhtenä aihealueena on tupakoinnin ja alkoholin sekä muiden päihteiden käytön ehkäisy.

Yhteisöllisen päihdetyön muotoja ovat mm. Päihdedraama sekä yhteinen päihdekasvatusmalli (5.-9.lk), joka otettiin käyttöön syksyllä 2025. Alakouluissa ehkäisevän päihdetyön aiheita käsitellään myös mm. teemaoppitunnein sekä osana hyvinvointipäivää tai -viikkoa. Lukiossa yhteisöllisen päihdetyön muotoja ovat mm. hyvinvointi- ja turvallisuus päivä. Sekä perusopetuksessa että lukiossa on käytössä toimintamalli oppilaan päihteidenkäyttöepäilyssä.

3.5.5 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Koulukuljetusten odotusaajoista säädetään perusopetuslaissa (32 §)

- Oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. ([24.6.2010/642](#))
- Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

Naantalin koulutuslautakunta on vahvistanut koulukuljetusperiaatteet esi- ja perusopetuksessa mm. vaikeiden ja vaarallisten kulkuolosuhteiden osalta. Koulun tulee myös järjestää kuljetusta odottavalle oppilaalle mahdollisuus ohjattuun toimintaan. Opetuksen järjestäjän tulee valvoa, että koulukuljetukset suoritetaan peruskoulun kasvatustavoitteita noudattaen ja että määrättyjä kuljetusreittejä ja –aikatauluja noudatetaan. Koulukuljetusten turvallisuutta koskevat ohjeet (Liikenteen turvallisuusvirasto, Trafi.fi) on koottu Opetushallituksen tuottamaan koulukuljetusoppaaseen (2011), joka on saatavilla

http://www.oph.fi/download/136702_Koulukuljetus_opas_2011.pdf

4. YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle oppilaalle annettavia neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, koulupsykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ennaltaehkäisy. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet huomioidaan häntä koskevissa ratkaisuisa ja toimenpiteissä ikä ja kehitystaso huomioiden. Keskeistä yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa on avoin, kunnioittava ja luottamuksellinen vuorovaikutus. Kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen ovat onnistuneen yhteistyön edellytyksiä.

Yksilökohtaista opiskeluhoiltoa järjestetään lapsen ja nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisen tuen toteuttamiseksi. Yksilökohtainen opiskeluhoilto on aina oppilaan tai tämän huoltajan suostumukseen perustuvaa ja täten siis vapaaehtoista.

Oppilaan/ lapsen osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuisa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä. Esi- ja alakouluikäisen oppilaan kohdalla lähtökohtaisesti huoltaja päättää opiskeluhoiltoon liittyvistä asioista. Arvion alaikäisen edun toteutumisesta tekee tarvittaessa opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö (koulukuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja tai lääkäri). Huoltaja ei voi kieltää alaikäistä lastaan käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

4.1 Oikeus saada opiskeluhoollon palveluita (15 ja 16 §)

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Pyynnön voi esittää myös opiskelijan huoltaja tai muu henkilö. Psykologin ja kuraattorin ammattitaitoon kuuluu kiireellisyyden ja oikean vastaanottajatahon arviointi.

Mikäli oppilaitoksen tai toinen opiskeluhoollon työntekijä arvioi, että oppilas tarvitsee opiskeluhoollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, on hänen viipymättä otettava yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa. Jos yhteydenottoa ei voida tehdä yhdessä opiskelijan kanssa, on opiskelijalle annettava tieto yhteydenotosta ja sen syistä sekä tieto keskustelumahdollisuudesta psykologin tai kuraattorin kanssa. Alaikäisen oppilaan huoltajalle on annettava tieto yhteydenotosta. Alaikäinen voi yhteydenoton kieltää, jos oppilashuollon palveluiden ammattihenkilö on arvioinut, että oppilas kykenee ikänsä, kehitystasonsa ja asian laadun puolesta kyseiseen päätökseen.

Oppilaitoksen (tai toisen opiskeluhoollon) työntekijän on annettava tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Psykologi ja kuraattori arvioivat tuen tarvetta annetun tiedon perusteella. Psykologin tai kuraattorin arvion perusteella on opiskelijalla oikeus riittävään tukeen ja ohjaukseen opiskeluun ja kehitykseen liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija on ohjattava muiden opiskeluhoollon palveluiden pariin tai muuhun kehitystä tukevaan toimintaa. Terveydenhoitajan työaika on järjestettävä siten, että opiskelija voi päästä vastaanotolle ilman ajanvarausta ja saa arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteyden opiskeluterveydenhuoltoon.

4.2 Monialainen, yksilökohtainen asiantuntijaryhmä (MAR)

Monialainen, yksilökohtainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen lapsen tai nuoren tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoollon palveluiden järjestämiseksi (OHL 14 §). Monialaisen asiantuntijaryhmän tehtävänä on jakaa asiantuntijuutta ja huolta työntekijöiden kesken, kuulla lapsen ja huoltajan huolet sekä tarjota ja suunnitella tarvittavat tukitoimet. Yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän asioita ei saa käsitellä

alueellisessa opiskeluhoitoryhmässä, jonka toimintakenttänä oppilas- ja opiskelijahuoltolain tultua voimaan on esikoulun ja koulun yhteisöllinen opiskeluhoolto.

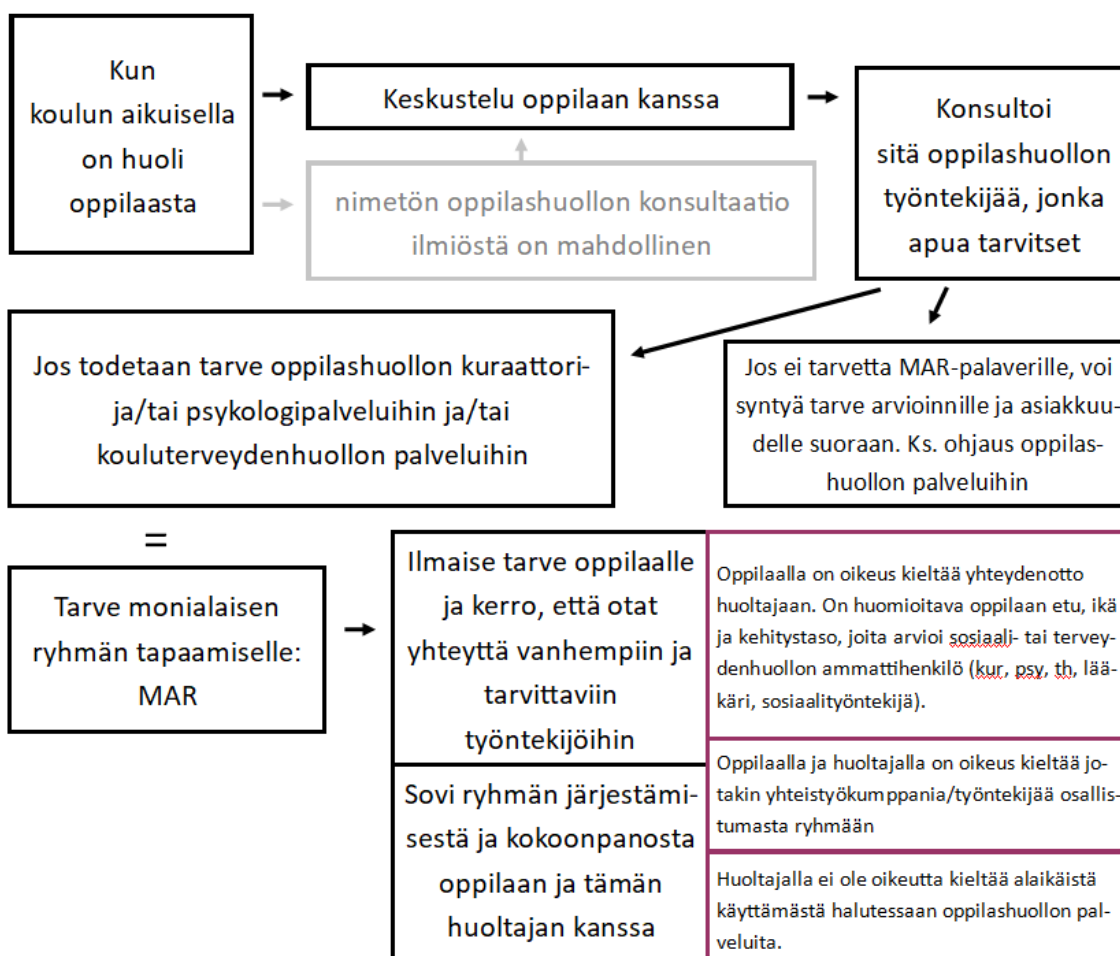
Asiantuntijaryhmä perustetaan, kun oppilaan oppimisen ja kehityksen tueksi tarvitaan monialaista asiantuntijuutta. Tätä voidaan tarvita niin oppimisen, psyykkisen tai fyysisen terveyden tai sosiaalisen hyvinvoinnin ongelmissa. Asiantuntijaryhmä voidaan koota myös oppilasryhmän ympärille, esimerkiksi jos on tarve selvittää ryhmän/luokan tiettyjen oppilaiden sosiaalisia suhteita tai psyykkistä hyvinvointia.

Monialainen asiantuntijaryhmä ei ole tapauksesta toiseen vakiokokoonpanolla kokoontuva ryhmä, vaan se muodostetaan oppilaitoksen opiskeluhoollon eri toimijoista aina tapauskohtaisesti yksittäisen oppilaan tarpeiden mukaisesti. Ryhmän kokoaa se toimija, joka havaitsee monialaisen opiskeluhoollon tarpeen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Ryhmän kokoontumisen jälkeen työntekijät voivat ryhmässä käydyn keskustelun lisäksi tarvittaessa käydä keskinäistä konsultaatiota ja vaihtaa ryhmän toimijoita kyseisen opiskeluhoollollisen asian hoitamiseen salassapitovelvoitteiden estämättä. Näistä keskusteluista tehdään kirjaukset oppilaan opiskeluhoollotkertomukseen.

Parhaimmillaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä toteutuu paitsi arviointi, myös hoidollisuus ja terapeuttisuus. Myönteisen ajattelun ylläpitäminen on jokaisen ammattilaisen vastuulla ja jokainen jäsen voi ja pystyy tuomaan tapaamiseen omaa osaamistaan liittyen esimerkiksi verkostotyöhön, vanhemmuuden tukemiseen ja auttamistyöhön, riippumatta ammattinimikkeestä.

Taulukko 5 Huoli oppilaasta: yksilökohtainen opiskeluhoolto

Ryhmän jäsenillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus tiedonvaihtoon silloin, kun tiedot ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi. Jäsenillä on myös oikeus pyytää neuvoa (konsultoida) opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ilman, että näistä tulee ryhmän jäseniä. Konsultaatioon ei tarvita opiskelijan tai huoltajan lupaa, mutta siitä on hyvä heille kertoa.

Monialainen asiantuntijaryhmä kirjaa tiedot mm. tapaamisista sekä sovitusta ja toteutuneista toimenpiteistä opiskeluhuollon kertomukseen. Kirjauksista vastaa asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö. Opiskeluhuollon kertomukset muodostavat rekisterin, jota koulutuksen järjestäjä ylläpitää. Rekisteristä on informoitava oppilasta ja tämän huoltajia. Opiskeluhuollon kertomuksen tiedot ovat ehdottomasti salassa pidettävää tietoa. Oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, on aikaisemman koulutuksen järjestäjän pyydettävä opiskelijan tai tämän huoltajan kirjallisen suostumus (erillinen liite) siihen, että opiskeluhuollon kertomuksesta voidaan siirtää sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta.

4.3 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen oppilaitoksissa

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen hoidetaan oppilaan, huoltajien, terveydenhuollon ja oppilaitoksen henkilöstön yhteistyönä. Sairauden vaatima hoito koulupäivän aikana suunnitellaan ja toteutetaan oppilaskohtaisesti.

Erityisruokavaliot: Lähes kaikista terveydellisistä syistä tarjottavista erityisruokavalioidista tarvitaan vuosittain voimassa oleva lääkärintodistus. Alle vuoden vanha) lääkärintodistus toimitetaan kouluikäisen lapsen osalta kouluterveydenhuoltoon koulun alkuun mennessä ja alle kouluikäisen lapsen osalta päiväkotiin varhaiskasvatuskauden alkuun mennessä. Tämä toimintatapa noudattaa kansallisen allergiaohjelman ajatusta, jossa tuetaan terveyttä ja vahvistetaan sietokykyä. Toimintatapa on käytössä kaikissa Naantalinnon kouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

Diabeetikkojen osalta järjestetään enne koulun alkua palaveri, jossa sovitaan, kuka on ensisijaisesti oppilaan tukihenkilö. Yhteisesti tehdään kirjallinen suunnitelma, jossa kerrotaan tarvittavat toimenpiteet ja kaikkien yhteistyötahojen puhelinnumerot. Terveydenhoitaja tiedottaa koulukeittiötä.

Oppilaan mahdollisesta muusta sairaudesta tiedotetaan koulun henkilökuntaa, jos tiedottaminen on aiheellista esimerkiksi hoidon tai lääkityksen kannalta. Oppilaan tarvitsemia omia lääkkeitä voidaan säilyttää koulun lääkekaapissa nimellä varustettuna. Oppilas huolehtii itse lääkkeensaannista ja pyytää joltakin lääkettään. Lukion oppilaat huolehtivat pääasiassa itse omasta lääkityksestään.

4.4 Yhteistyö oppimisen tuen yhteydessä

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on kolme tuen tasoa; yleinen, tehostettu ja erityinen tuki.

Varhaiskasvatuksessa lapsi saa tarvitsemansa tuen omassa lähiympäristössään inklusiivisen periaatteen mukaisesti. Tuki on luonteeltaan ennaltaehkäisevää tai korjaavaa ja se aloitetaan heti tuen tarpeen ilmetyä. Työtapoja ja oppimisympäristöjä muunnellaan lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Lapsen tuki voi muodoltaan olla pedagogista, hoidollista ja rakenteellista. Pedagogisen tuen suunnittelussa ja toteutuksessa käytetään ensisijaisesti toimintatapoja, joissa lapsen tarvitsema tuki toteutuu osana vertaisryhmää.

Tuen arvioinnissa lapsen mielipide ja toivomukset kuullaan ja huoltajan kanssa toimitaan yhteistyössä. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen arviointiin. Tarvittaessa lapsen tarvitsemista yksilöllisistä

tavoitteista ja tukitoimista keskustellaan ja niitä suunnitellaan verkostotapaamisissa, joihin varhaiskasvatuksen työntekijä kutsuu lapsen vanhemmat ja lasta arvioineet ja/ tai kuntouttaneet muut toimijat.

Hyvinvointialueella toimii lastenkuntoutusryhmä Monark, jossa moniammatillinen työryhmä suunnittelee lapselle toteutettavaa tukea ja kuntoutusta huoltajan suostumuksella. Monialaista yhteistyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Yhteistyökäytännöt ja periaatteet on sovittu terveys- ja sosiaalipalveluiden kanssa.

Perusopetuksessa tehostetun tuen tarpeen arvioimiseksi tehdään pedagoginen arvio. Arvion laatii esiopetuksessa esiopettaja, alakoulussa luokanopettaja ja yläkoulussa aineenopettaja yhteistyössä muiden opettajien, erityisopettajan tai opinto-ohjaajan kanssa. Arvio sisältää oppilaan ja huoltajien kuulemisen. Oppimissuunnitelma laaditaan yhdessä oppilaan, huoltajien ja niiden opettajien kanssa, jotka osallistuvat oppilaan tehostetun tuen antamiseen.

Erityisen tuen tarpeen arvioimiseksi tehdään pedagoginen selvitys. Tehostetun tuen osoittautuessa riittämättömäksi ja harkittaessa erityistä tukea, yleisenä suosituksena on, että opettaja on yhteydessä koulupsykologiin oppilaan oppimis- ja kouluvaikeuksien selvittämistä varten. Selvityksen laatii esiopetuksessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja peruskoulussa erityisopettaja yhteistyössä muiden opettajien tai opinto-ohjaajan kanssa. Selvityksessä hyödynnetään tarvittaessa oppilashuollon tai muiden asiantuntijoiden lausuntoja ja siitä neuvotellaan myös oppilaan ja huoltajan kanssa. Jos oppilaan asioissa on perustettu yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä, käsittelee tämä ryhmä pedagogisen selvityksen.

4.5 Joustava perusopetus (JoPo)

Joustava perusopetus toteutetaan pääosin pienryhmäopetuksena. Opiskelussa noudatetaan valtakunnallisia opetussuunnitelman tavoitteita, mutta opetusjärjestelyt ovat joustavia ja yksilöllisiä. Opiskelu tapahtuu lähiopetuksena ja/tai työpaikkaoppimisena. Jopo- oppilaille laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma.

Jopo- luokkien opetuksesta vastaa erityisluokanopettaja. Hänen lisäksi oppitunteja voivat pitää myös aineopettajat. Erityisluokanopettajan työparina toimii tukea antava työntekijä (esim. koulukuraattori, nuorisotyöntekijä, koulunkäyntiavustaja).

4.6 Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä

Lainsäädännön mukaan lapsen sairastuessa sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta. Varsinais-Suomen hyvinvointialueella sairaalaopetuksesta vastaa Kiinamyllyn koulu. Koulun tehtävänä on mahdollistaa perusopetuksen jatkuvuus myös sairaalajakson aikana. <http://blog.edu.turku.fi/kiinamylly/>

Oppilaat noudattavat sairaalakoulussa ensisijaisesti oman koulun opetussuunnitelmaa / jakso- ja oppiainesuunnitelmaa. Oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma ja oppilas saa oppimateriaalinsa omasta koulustaan.

4.7 Opiskeluhuollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Peruskoulussa kurinpitorangaistuksen (kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen) tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä oppilaalle järjestetään tarvittava yksilökohtainen oppilashuolto. Koulu huolehtii siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitorangaistus tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja/tai seuraavaksi koulupäiväksi, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Koulussa opetustilanteesta poistetulle oppilaalle järjestetään asianmukainen valvonta. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Koulusta erottamisesta

tiedotetaan myös sosiaalihuoltoa (lastensuojelulaki 24 §:n 2 momentti). Oppilashuollollinen tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä on oppilaalle kuitenkin vapaaehtoista.

Lukiossa rehtori laatii opiskelijalle suunnitelman oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen aikana ja tiedottaa tästä huoltajille. Rehtori kartoittaa tarvittavat opiskeluhuollon tukitoimet kyseiseksi ajaksi. Jos rehtori epäilee opiskelijalta oikeuden osallistua opetukseen kolmen päivän ajaksi, rehtori järjestää opiskelijalle mahdollisuuden keskustella kuraattorin kanssa ja laatii opiskelijan kanssa suunnitelman tuesta opetuksen epäämisen aikana ja opetukseen palaamiseksi. Tarvittaessa rehtori ilmoittaa opetuksen epäämisestä etsivälle nuorisotyöntekijälle.

5. OPISKELUHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN PERHEIDENSÄ SEKÄ KOULUSSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN OPPILAIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA

Niin yhteisöllistä kuin yksilöllistä opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Yksilöllisen opiskeluhoitoon yhtenä kulmakivenä on oppilaan ja hänen huoltajiensa vapaaehtoisuuteen perustuva osallisuus.

Esiopetuksessa huoltajia tiedotetaan opiskeluhoitoon mm. vanhempainilloissa, joissa huoltajien kanssa keskustellaan opiskeluhoitosta yhteisesti. Syksyn vanhempainillassa huoltajia pyydetään valitsemaan keskuudestaan edustaja yhteisölliseen opiskeluhoitoryhmään.

Oppilaskohtaisissa keskusteluissa huoltaja edustaa yleensä oppilasta opiskeluhoitoon liittyvissä asioissa. Oppilas otetaan mukaan tapaamisiin silloin, kun se on tilanteessa tarkoituksenmukaista. Oppilasta kuullaan häntä koskeissa asioissa ikä ja kehitysvaihe huomioiden. Yleisellä tasolla oppilaan mielipiteitä, tarpeita, toiveita ja ideoita kuullaan ja selvitetään havainnoimalla oppilaan toimintaa ja ryhmässä esille nousevia ilmiöitä ja keskustelemalla oppilaiden kanssa ryhmässä.

Perusopetuksen yhteisöllisessä oppilashuollossa oppilaiden ja huoltajien osallisuus sekä kuulluksi tuleminen on tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden ja heidän huoltajiensa mielipiteet ja ideat tulevat parhaiten huomioituiksi, kun he osallistuvat koulun järjestämiin tilaisuuksiin, oppilaskunnan toimintaan sekä yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän työskentelyyn koulun henkilökunnan ja oppilashuollon ammattilaisten rinnalla.

Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Opiskeluhoito luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat innostavat oppilaita sekä myös edesauttavat ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yksilö että yhteisötasolla. Huoltajalla on myös ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Kouluyhteisön aikuisten tehtävänä on järjestää opetus lapsen edellytysten mukaiseksi sekä tukea huoltajaa lapsen kasvatustyössä. Huoltajien on tärkeää kokea tulevansa kuulluksi, kun oman lapsen hyvinvointia, oppimista ja mahdollista tukea koskevia päätöksiä suunnitellaan ja/tai tehdään. Huoltajille tarjotaan lukuvuoden alussa tietoa oppilashuollon henkilöstön toiminnasta ja työnkuvasta ja koulussa toimivaan yhteisölliseen opiskeluhoitoryhmään kutsutaan aina mukaan myös huoltajien edustajia.

Kodin ja koulun yhteistyötä vahvistetaan yksilötasolla muun muassa kehitys- ja arviointikeskusteluissa, yksilökohtaisissa vanhempainvarusteissa sekä oppilaan henkilökohtaisen tuen järjestämistä koskeissa tapaamisissa.

Lukion oppilaat osallistuvat yhteisöllisen opiskelijahuoltotyön suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen opiskelijakuntatyön kautta. Opiskelijakunnan hallituksen edustajat ovat mukana lukion yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä. Opiskeluhoitotyön toteutusta opiskelijat pääsevät arvioimaan koulukiusaamista koskevien kyselyiden, opiskelijahuollon laatua selvittävien kyselyiden sekä kouluterveyskyselyiden kautta.

Huoltajat voivat osallistua opiskeluhoitotyön suunnitteluun ja kehittämiseen lukion vanhempainyhdistyksen ja vanhempainiltojen kautta. Vanhempainyhdistyksen edustaja osallistuu lukion opiskeluhoitoryhmään, jolloin vanhemmat voivat vaikuttaa yhteisöllisen opiskeluhoitoon sisältöön ja yksilöllisen opiskeluhoitoon keskeisiin käytänteisiin. Opiskeluhoitoon laatua selvittävien kyselyiden avulla huoltajat voivat antaa palautetta opiskeluhoitoon toimivuudesta.

Henkilöstölle järjestetään tarpeen mukaan perehdytystä ja koulutusta yhteisöllisen opiskeluhoitotyön toteuttamiseksi VESO-päivinä ja YS-ajalla.

5.1 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Esi- ja perusopetuksen oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. Koulu tiedottaa monipuolisesti opiskeluhuollon käytännöistä ja opiskeluhuoltopalveluihin hakeutumisen periaatteista. Tiedotuskanavat ovat ensisijaisesti sähköiset välineet (Wilma) sekä kirjalliset ilmoitukset ja tiedotteet. Vanhempainilloissa tiedotetaan vanhempia opiskeluhuollon palveluista ja prosesseista. Luokanopettajat ja luokanvalvojat sekä ryhmänohjaajat huolehtivat luokkakohtaisesta tiedottamisesta. Yhteistyötahoja tiedotetaan opiskeluhuollon periaatteista ja menettelytavoista mm. yhteisissä palaverissa ja tilaisuuksissa.

Lukion Wilmassa on sähköisenä julkaistussa Opinto-oppaassa kaikki opiskeluhuollon yhteystiedot sekä hyvinvointiin liittyvä osio. Wilmassa on myös Mitä mielessä? -lomake, jolla opiskelijat ja huoltajat voivat antaa palautetta kouluun tai ilmaista huolen opettajatiimille. Opiskeluhuoltosuunnitelma on luettavissa Wilmassa ja kaupungin kotisivulla. Huoltajille tiedotetaan lukion asioita Wilmassa, vanhempainilloissa ja vanhempainyhdistyksen kokouksissa. Huoltajien edustaja osallistuu yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän tapaamisiin.

5.2 Yhteistyötahojen palvelut

Varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio tekevät laaja-alaisesti yhteistyötä mm. seuraavien tahojen kanssa:

Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Neuvola [Lastenneuvolapalvelut | Varha](#)

Perhetyö [Perhetyö | Varha](#)

Perheneuvola [Raision perheneuvola | Varha](#)

Sosiaalipäivystys [Sosiaalipäivystys ja kriisipäivystys | Varha](#)

Lastensuojelu [Lastensuojelu | Varha](#)

Nuorten sosiaalipalvelut [Lasten, nuorten ja perheiden palvelut | Varha](#)

Perheoikeudelliset palvelut [Perheoikeudelliset palvelut | Varha](#)

Kunta

Koulunuorisotyö

[Koulunuorisotyöntekijä | Naantali](#)

Etsivä nuorisotyö

[Etsivä nuorisotyö | Naantali](#)

Työpajatoiminta

[Etusivu | Varha](#)

Nuorisovaltuusto

[Nuorisovaltuusto | Naantali](#)

Naantalin opisto [Naantalin opisto \(opistopalvelut.fi\)](#), [Naantalin opisto | Naantali](#)

Naantalin musiikkiopisto [Naantalin musiikkiopisto | Naantali](#)

Järjestöt

MLL [Etusivu - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

Naava [Naantalin Vanhemmat NaaVa | Facebook](#)

Peruskoulujen ja lukion vanhempainyhdistykset [Peruskoulut | Naantali](#), [Lukion vanhempainyhdistys | Naantali](#)

Naantalin pelastakaa lapset ry [Naantalin Pelastakaa Lapset ry](#)

Seurakunta [Tervetuloa Naantalin seurakuntaan! - Naantalin seurakunta](#)

Poliisin Ankkuritoiminta [Ankkuritoiminta eri poliisilaitoksilla | Ankkuritoiminta](#)

Pelastustoimi [Etusivu | Pelastustoimi](#)

6. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

Opiskeluhuollon seuranta tapahtuu opiskeluhuollon ohjausryhmässä (KUNTO) vuosittain. Tietojen kokoamisessa käytetään apuna mm. TEA-viisaria, THL:n kouluterveyskyselyä, OPH:n koulunhyvinvointiprofiili-verkkopalvelun kautta toteutettavia kyselyjä, asiakaskyselyjä ja opetusryhmä-/vuosiluokkakohtaisia palautteita ja itsearviointeja sekä työntekijöiden kehityskeskusteluja. Keskeiset tulokset tiedotetaan oppilaille/opiskelijoille, huoltajille, koulutuksen järjestämisestä vastaavalle lautakunnalle sekä tarvittaville yhteistyökumppaneille (mm. sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavalle taholle) säännöllisesti. Opiskeluhuollon tuloksellisuutta voidaan arvioida myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä kunnan hyvinvointikertomuksen yhteydessä.

Opiskeluhooltosuunnitelma päivitetään vähintään kerran valtuustokaudessa, hyvinvointisuunnitelman päivittämisen yhteydessä tai sen jälkeen, sekä aina tarvittaessa. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisen vastuun siirryttyä maakunnalliselle hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta, opiskeluhooltosuunnitelman päivittäminen tehdään hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä.

Oppilaitoskohtaiset opiskeluhooltoryhmät seuraavat opiskeluhooltosuunnitelman toteutumista. Ryhmä saa tietoa opiskeluhuollon toteutumisesta ja tarpeista kouluhenkilöstöltä, opiskeluhuollon asiantuntijoilta, yhteistyötahoilta, oppilailta ja huoltajilta. Ryhmä käyttää arvioinnissa, seurannassa ja toiminnan suunnittelussa apuna myös säännöllisesti tehtyjen kyselyiden ja selvitysten tuloksia oppilaiden terveydestä ja hyvinvoinnista sekä kouluympäristön turvallisuudesta.

7. SUUNNITELMAT OPPILAIKEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA

Koulukiusaamisella ja – väkivallalla tarkoitetaan toistuvaa henkistä, verbaalista tai fyysistä väkivaltaa, jonka yksi tai useampi lapsi tai aikuinen kohdistaa yhteen uhriin tai ryhmään. Koulukiusaaminen ja kouluväkivalta voivat ilmetä monin tavoin, kuten panetteluna, nimittelynä, tönimisenä, potkimisena tai ryhmän ulkopuolelle sulkemisena. Koulussa voi esiintyä myös sukupuolista häirintää ja ahdistelua.

Kiusaamiseen tulee puuttua heti, koska kiusaamisen katkaiseminen ja kiusaamisen traumaattiset seuraukset ovat sitä vaikeampia, mitä pidempään tilanteen annetaan jatkua. Kiusaamiseen ja väkivaltaan voi syllistyä myös koulun työntekijä. Koteja kannustetaan ottamaan yhteyttä kouluun heti, kun opiskelijan koulunkäynnissä on pulmia.

Esiopetuksessa on käytössä toimintamalli kiusaamisen ehkäisemiseksi

1. Tärkeintä kiusaamisen ehkäisemiseksi on aikuisen valpas havainnointi ja koko aikuisten tiimin yhteistyö.
2. Lasten välisiin ristiriitatilanteisiin puututaan välittömästi.
3. Osapuolia ja koko lapsiryhmää kuunnellaan ja asiasta keskustellaan.
4. Pyritään asian selvittämiseen ja sovinnon syntymiseen. Tavoitteena on lapsen osallisuus sekä ymmärrys omasta vaikutuksestaan sosiaalisiin tilanteisiin.
5. Tarvittaessa keskustellaan lasten vanhempien kanssa.
6. Tilannetta seurataan.

Päiväkodit laativat turvallisuussuunnitelmaan kiusaamiseen liittyen yksikkökohtaiset soveltamisohjeet sopimalla konkreettisista toimintatavoista, joihin henkilökunta sitoutuu.

Naantalin perusopetuksen koulut ovat olleet syksystä 2009 mukana KiVa Koulu –ohjelmassa (Kiusaamisen Vastainen). KiVa Koulu -ohjelma on opetusministeriön rahoituksella Turun yliopistossa kehitetty toimintamalli koulukiusaamisen vähentämiseksi. KiVa Koulu -ohjelman yleiset toimenpiteet kohdistuvat kaikkiin oppilaisiin ja ovat pääasiassa kiusaamista ehkäiseviä.

Kohdennetut toimenpiteet otetaan käyttöön kiusaamistapauksen tultua ilmi ja ne kohdistetaan erityisesti kiusaamiseen osallistuneisiin lapsiin ja tavoitteena on saada kiusaaminen loppumaan. Ensimmäisenä keskustellaan kiusatun oppilaan kanssa ja sen jälkeen yksitellen kaikkien kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa. Oppilaiden kanssa sovitaan siitä, miten he muuttavat toimintaansa. Kiusaamiseen osallistuneiden lasten vanhemmille ilmoitetaan yleensä ensimmäisen keskustelun jälkeen, että luokassa on ilmennyt kiusaamista ja että asiaa käsitellään KiVa – tiimissä. Jos kiusaaminen ei seurannasta huolimatta ole loppunut, kutsutaan vanhemmat yleensä vasta silloin selvittelyyn mukaan.

Koulukiusaaminen nivoutuu nykyään usein verkkokiusaamiseen. Verkkokiusaamisella tarkoitetaan kiusaamista verkossa ja internetympäristöissä. Kiusaamista voi tapahtua mm. sosiaalisessa mediassa, erilaisilla viestialustoilla tai pelialustoilla. Verkkokiusaamisen esimerkkeinä voidaan pitää esimerkiksi erilaisten valheiden levittämistä, kiusallisten valokuvien julkaisemista sekä loukkaavien viestien tai uhkausten lähettämistä Verkkokiusaamisen vastaiseen työhön oppilaiden ja henkilökunnan avuksi on Naantalin 7.–9.lk, lukion ja muille toisen asteen opiskelijoille hankittu SOMETURVA-ohjelma.

Lukiassa kiusaamiseen puututaan heti sen ilmettyä sekä yksilö- että ryhmätasolla Lukiolain ja opetussuunnitelman mukaisesti. Tilannetta selvitetään opettajan toimesta koko ryhmän kesken sekä yksittäisen opiskelijan kanssa. Kiusaamisesta informoidaan rehtoria ja koulun muita opettajia ja kaikkiin asiaan liittyviin koteihin otetaan yhteyttä. Kiusattu vanhempien ja kiusaajat vanhempien voidaan kutsua neuvottelutilaisuuteen ja tarvittaessa perustetaan monialainen opiskelijahuoltoryhmä opiskelijan suostumuksella jatkamaan selvitystyötä.

Seurantakeskustelut ovat keskeinen osa yksilötason työskentelyä. Keskustelujen yhteydessä sovitaan uudesta tapaamisesta kiusatun ja kiusaajan/kiusaajien kanssa esimerkiksi viikon kuluttua. Tässä uudessa tapaamisessa tarkistetaan, että tilanne todella on muuttunut.

Kiusaamisen vastaisen toiminnan tavoitteena ovat tietoisuuden lisääminen kiusaamisesta, oman toiminnan tarkkailu ja uusien toimintatapojen pohtiminen ja niihin sitoutuminen. Tavoitteilla pyritään saamaan kiusaamiseen kannustajien tilalle yhä enemmän kiusatun puolustajia ja kiusaaminen loppumaan. Käytännössä tavoitteisiin pyritään keskustelemalla opiskelijoiden kanssa kiusaamisesta ja kertomalla kiusaamiseen liittyvistä ryhmämekanismeista ja -rooleista. Opiskelijat saatetaan pohtimaan omaa osuuttaan tilanteissa, joissa jotakuta kiusataan. Opiskelijoiden kanssa mietitään yhdessä vaihtoehtoisia, rakentavia tapoja toimia kiusaamistilanteissa, ja mahdollisesti muokataan näitä toimintatapoja luokan omiksi kiusaamisen vastaisiksi säännöiksi.

7.1 Turvallisuussuunnitelma ja kriisisuunnitelma

Oppilaitoksen henkilökunnan ja oppilaiden tulee ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä ja valvonnalla pyrkiä estämään onnettomuus- ja muut vaaratilanteet. Päiväkodeissa ja oppilaitoksissa on yksikkökohtaiset turvallisuussuunnitelmat onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi, ohjeet erilaisiin uhka- ja väkivaltatilanteisiin sekä kriisisuunnitelmat jo tapahtuneiden kriisien varalta. Ne sisältävät yksityiskohtaiset ohjeet kunkin yksikön turvallisuudesta huolehtimiseen, huomioiden kyseessä olevan yksikön toimintaympäristön ja asiakkaat. Nämä suunnitelmat sisältävät myös suunnitelman lasten turvaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Pelastus-, turvallisuus- ja kriisisuunnitelmia päivitetään vuosittain.